

Aan het College van B&W van de gemeente Horst aan de Maas
Postbus 6005
5960 AA Horst

Grubbenvorst, 8-2-'08

Betreft: vragen n.a.v. rapportage GGD inzake fijnstof en onderzoek Blonk Milieu Advies

Geacht College,

In een brief van 30 januari heeft u een “advies” ontvangen van de GGD inzake NGB?LOG Witveld. Het “advies” bestaat uit de beantwoording van een aantal vragen uwerzijds. Graag willen wij op de inhoud van dit rapport reageren.

In de rapportage gaat de directeur van de GGD, dr. W.P. Herngreen, in op aspecten fijnstof en MRSA. In onze reactie zullen we de door hem aangehouden volgorde volgen.

Fijnstof

Door de GGD wordt gesteld dat de daggemiddelde concentratie niet meer dan 35 dagen per jaar hoger mag zijn dan $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Deze norm wordt overschreden op “drukke straten”. In het rapport wordt er op gewezen dat – grootschalig gezien – voldaan wordt aan de gestelde eisen aan luchtkwaliteit. Maar in de directe omgeving van emissiebronnen (zoals verkeerswegen of bedrijven) kunnen overschrijdingen van de norm voorkomen. Op bladzijde 4 van het rapport wordt opgemerkt dat de concentratie langs bepaalde wegen hoger kan zijn dan elders, vanwege de lokale bijdrage van het verkeer. Opvallend is dat vervolgens niet gewezen wordt op de aanwezigheid van de A73 en de A67 in dit gebied.

Vraag 1: Mag de A73 als “drukke straat” beschouwd worden, die er toe leidt dat de norm in het gebied waar het NGB gepland is, overschreden wordt? Wat is de reden dat de aanwezigheid van de A73 en de A67 niet betrokken is in de beschouwingen van de GGD?

In het rapport wordt aangegeven dat de bijdrage aan fijnstof afkomstig is van natuurlijke bronnen, het buitenland (waarschijnlijk wordt daarbij bedoeld op de industriegebieden Rijnmond, Antwerpen en het Ruhrgebied, waarvan al jaren bekend is dat de neerslag van die luchtverontreiniging met name plaats vindt in onze contreien), de landbouw en transport. Zoals bekend worden er nogal wat projecten ontwikkeld rondom Grubbenvorst. Wij wijzen op het NGB, de uitbreiding van de veiling, de komst van de Floriade, de komst van Trade Port Noord en de aanleg van de zandverwerkingscentrale. Deze projecten zijn zelf bronnen van fijnstof, maar zullen ook zeer veel verkeer met zich mee brengen, op zich al een grote producent van fijnstof.

Vraag 2: Waarom is de GGD niet gevraagd haar visie te geven over deze concentratie van projecten rondom Grubbenvorst en de effecten die dat zal hebben voor de fijnstofconcentratie rondom Grubbenvorst?

Volgens de GGD is de op dit moment geldende norm (P10) voor langdurige blootstelling van de bevolking $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Volgens de GGD is de bevolking in 2006 niet blootgesteld aan jaargemiddelde concentraties van PM10 en is de grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ op geen van de stations in het Landelijke Meetnet Luchtkwaliteit overschreden.

Vraag 3: Als het juist zou zijn, dat de waarden in heel Nederland niet overschreden zouden zijn, wat is dan de reden dat majeure projecten in Nederland stil worden gelegd als gevolg van de fijnstofproblematiek? Of anders geformuleerd: als de normen niet overschreden worden in Nederland, waar maakt bestuurlijk Nederland zich dan zo'n zorgen over? Of nog anders gesteld: wat is de relevantie van deze opmerking, in het licht van de fijnstofproblematiek, die – zo blijkt uit gegevens – zich rondom specifieke projecten in verhoogde mate concentreert en daar tot problemen leidt?

Uit de gegevens op <http://www.lml.rivm.nl/data/overschrijding/overschrijdingpm10.html> blijkt dat - alleen al op het meetstation Vredepeel-Vredeweg (overigens nogal ver verwijderd van de locatie

Grubbenvorst, waar specifieke projecten als bron van fijnstof zullen gaan fungeren en – zie hiervoor – de effecten van de autowegen die dit gebied op dit moment doorkruisen niet zijn mee genomen) – een stijging waar te nemen is van de daggemiddelde concentratie PM10 van **meer dan 50 µg/m³** (2005: 16; 2006: 16; 2007: 21 – een toename van 30% - en in 2008 nu al 2 in de maand januari – vermenigvuldigd met 12 komen we dan uit op 24!).

Vraag 4: Wat is de reden dat u de GGD niet gevraagd heeft om trends in de ontwikkeling van fijnstof weer te geven?

In de antwoorden op de vragen van B&W, die vrijwel letterlijk zijn overgenomen van de website van het RIVM (<http://www.rivm.nl/milieuportaal/dossier/fijnstof/index.jsp>), wordt één zinnetje besteedt aan de normen m.b.t. PM 2,5. In de rapportage wordt gesteld dat “naast normen voor PM10 ook steeds meer naar PM 2,5 gekeken, omdat deze subklasse *mogelijk het schadelijkst* is. De artsen die eerder een petitie aangeboden hebben aan het college van B&W en de Vereniging Behoud de Parel hebben steeds gewezen op deze PM 2,5-norm. Het is dan ook vreemd dat het college op dit punt geen vragen heeft voorgelegd aan de GGD.

Vraag 5: Wat is de reden dat het college van B&W geen vragen heeft gesteld over de PM 2,5-norm, waar Behoud de Parel uitdrukkelijk op gewezen heeft – ook in haar gesprekken met wethouder Litjens – en naar aanleiding van de aankondiging dat er een nulmeting gehouden wordt naar fijnstof rondom Grubbenvorst.

Wellicht is het in dit kader goed te weten dat in 2005 de Europese Commissie een voorstel heeft gedaan voor een samenvattende luchtkwaliteitrichtlijn (COD/2005/0183). **Hierin worden ook voor PM2.5 limiterende regels gesteld.** Hoewel PM2.5 gerelateerd is aan PM10 is er voor de Nederlandse situatie nog relatief weinig bekend over de concentratieniveaus, bronbijdragen en mogelijkheden tot emissiereductie. Daarom zal in relatie tot het commissievoorstel de huidige kennis en stand van zaken rond PM2.5 en implicaties voor het Nederlandse beleid worden samenvat. Daarbij wordt ook aangegeven welke acties zijn te voorzien om tot een adequaat instrumentarium te komen voor de ondersteuning van het PM2.5 beleid.

Vraag 6: Is het college het met ons eens – mede gezien de opmerking van de GGD hierover – dat het zaak is dat er niet alleen een nulmeting plaats vindt met betrekking tot PM 10, maar ook met betrekking tot PM 2,5, vooral ook, omdat deze gevaarlijker zijn voor de volksgezondheid?

Met betrekking tot de antwoorden van de GGD kunnen we vaststellen, dat:

- wordt aangegeven dat er eigenlijk geen veilige drempelwaarden zijn voor fijnstof. Gezondheidseffecten kunnen al bij lage blootstelling optreden!
- In de rapportage wordt verder nergens de conclusie getrokken, dat er geen redenen voor zorgen zijn met betrekking tot de fijnstofproblematiek.
- Er is met betrekking tot de fijnstofproblematiek in de hele rapportage geen enkele opmerking geplaatst in relatie tot (de komst van) het Nieuw Gemengd Bedrijf (of andere intensieve vee-teelt). Terwijl dat toch logisch zou zijn, gezien de reden voor het college deze vragen aan de GGD voor te leggen. Het is des te relevanter om hier vragen over te stellen aan de GGD, nu bij het NGB – zoals blijkt uit de Startnotitie MER – stalsystemen gebruikt worden, waarbij in de beschrijvingen van deze stalsystemen (stalsysteem RAV-code D.1.3.11 en RAV-code D.3.2.14.1) niet ingegaan wordt op het filteren van fijnstof door de genoemde luchtwassers!
- Er is slechts naar één van de te stellen normen (die voor PM 10) gekeken en vastgesteld wordt dat die norm (nog) niet overschreden wordt. PM 2,5 is buiten beschouwing gelaten.

Toch wordt in een artikel in Dagblad de Limburger van 1 februari j.l. over het rapport gesteld dat “*de komst van intensieve veehouderijen naar het landbouwonwikkelingsgebied (log) aan de Witveldweg in Grubbenvorst geen noemswaardige gevaren oplevert door fijnstof(..)*”.

Vraag 7: Op basis van welke gegevens in het rapport wordt deze conclusie getrokken, dan wel onderbouwd?

Vraag 8: Is het juist dat deze conclusie op het conto van het college van B&W geschreven moet worden en dat B&W deze conclusie opgenomen heeft in haar persbericht, dat gericht was aan Dagblad de Limburger?

MRSA

Met betrekking tot MRSA komen steeds meer wetenschappelijke gegevens vrij. In de petitie van de 50 artsen, gericht aan het college van B&W, zijn een aantal bronnen genoemd, op basis waarvan de artsen hun zorgen hebben geuit. Wat op valt, is dat in de rapportage van de GGD daar niet op in wordt gegaan. Terwijl er toch juist – in concept – een rapport van de RIVM gereed is, waarin de risico's voor de volksgezondheid beschreven wordt, die samenhangen met megabedrijven als het NGB. Daarin wordt ook ingegaan op fijnstof en ziektekiemen, zoals MRSA en influenza. De laatste blijkt – juist in situaties waar kippen en varkens kort bij elkaar gehouden worden in grote aantallen, ook gezondheidsrisico's op te leveren, zoals is gebleken bij de “Spaanse griep” in 1918. Recombinatie van aviaire influenza via varkens naar de mens is een route die nog steeds valide is. Daarover kunt u meer lezen op de volgende website: <http://www.ehponline.org/members/2000/108p685-699cole/cole-full.html>.

Vraag 9: Wat is de reden dat het B&W de GGD niet gevraagd heeft in te gaan op de wetenschappelijke bronnen die door de artsen naar voren zijn gebracht bij het aanbieden van hun petitie, dan wel andere wetenschappelijke bronnen, waarin de relatie MRSA en besmetting via luchttransport bestudeerd is?

Vraag 10: Waarom wacht het college het RIVM-rapport niet af, waarin de gezondheidsschade nader uiteengezet wordt?

Wel wordt in de rapportage gemeld, dat MRSA zich goed kan ontwikkelen op plaatsen waar veel antibiotica worden gebruikt. Daarbij wordt met name gewezen op zieken- en verpleeghuizen. Opvallend is, dat niet gewezen wordt op de intensieve veeteelt en dan met name de varkenshouderijen. Terwijl toch bekend is dat varkenshouders in ziekenhuizen geïsoleerd worden, juist vanwege het feit dat juist zij in veel gevallen de MRSA-bacterie met zich mee dragen. In het rapport van de GGD wordt daar wel op gewezen.

De Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) stelde op haar symposium met de titel ‘Op recept, antibiotica en de dierenarts, wat brengt de toekomst?’ van 19 juni 2007 vast, dat de stijging van het gebruik in Nederland, verklaard kunnen worden door het verbod op het gebruik van antimicrobiële groeibevorderaars (AMGB)¹ sinds 2005, **schaalvergroting van de bedrijven**, tekortkomingen in de huisvesting, **toegenomen infectiedruk** en **vraag vanuit de varkenshouders**.

Vraag 11: Waarom heeft het college niet gevraagd naar de relatie tussen schaalvergroting, de toename van antibioticagebruik en het voorkomen van MRSA bij varkenshouders?

De GGD schrijft in antwoord op vragen van B&W, dat schaalvergroting hoge eisen stelt aan hygiëne, bewaking en technische voorzieningen, met een minimum aan inzet van menskracht. Bij uitval/falen van deze systemen of het doorbreken van de hygiëneprotocollen, worden meteen grote aantallen dieren, het personeel en mogelijk de directe omgeving van de bedrijven bedreigd door influenza/virussen. Vervolgens wordt opgemerkt dat niet bekend is of zulks ook geldt voor MRSA. Ook hier is kennelijk geen gebruik gemaakt van de wetenschappelijke bronnen, die door de 50 artsen naar voren zijn gebracht.

Vraag 12: Lijkt het B&W niet van belang dit soort kwetsbaarheden van een bedrijf dat zegt te gaan produceren voor, wat zij noemt “de onderkant van de vleesmarkt”, waarbij met name de kostenfactor van grote invloed is, waardoor de kwetsbaarheid nog eens toeneemt, goed in beeld te brengen en daarom nadrukkelijk daarover vragen te stellen? Wat is de reden dat het college dat niet gedaan heeft?

Concluderend

Gezien bovenstaande komen wij tot de conclusie, dat door de GGD slechts strikt ingegaan is op de vragen, die haar voorgelegd zijn door het college van B&W van de gemeente Horst aan de Maas. De

vragen – zo lijkt het – zijn met name ingegeven om de zorgen van de artsen en daarbij gebruikte argumenten te weerleggen in plaats van een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de gezondheidsrisico's die zullen ontstaan als het NGB, maar ook de andere projecten rondom Grubbenvorst gerealiseerd zijn.

Door de GGD is op een aantal belangrijke punten niet voldoende “door”-onderzocht, om de werkelijke risico's boven tafel te krijgen. Daar kregen ze overigens ook niet de opdracht toe van hun “werkgever”, de gemeente Horst aan de Maas.

De conclusies die het college van B&W van Horst aan de Maas meent te kunnen trekken uit de door de GGD aangedragen gegevens zoals weergegeven in Dagblad de Limburger, lijken er veel meer op gericht om de zorgen die leven onder de bevolking weg te nemen, om daarmee de weg vrij te maken voor het NGB, dan een werkelijke zorg om de gezondheid van haar burgers. Daarmee heeft een en ander een meer politiek gemotiveerde lading gekregen. De vraag die zich dan opdringt is: tegen welke prijs wil het college van B&W de komst van het NGB toelaten, tegen de democratische wens van de bevolking in, tegen de zorgen van de bevolking in en tegen de argumenten in, die door verschillende groepen ingebracht worden tegen de komst van het zogenaamde Nieuw Gemengd Bedrijf? Is het economische belang van dit bedrijf groter dan de belangen met betrekking tot de leefbaarheid, zoals die door de bevolking ervaren worden?

Graag zien wij de vragen die wij hier stellen, op korte termijn schriftelijk beantwoordt door het college van B&W.

Met vriendelijke groeten,

André Vollenberg
Winterheide 3
5971 GD Grubbenvorst